

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Кафедра театрознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи та
міжнародного співробітництва

Олена АЛЕКСАНДРОВА

« 23 »

Вересня

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПЕРФОРМАТИВНІ МИСТЕЦТВА В СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

спеціальність

В6 Перформативні мистецтва

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

Перформативні мистецтва

(назва освітньої програми)

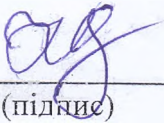
Розробник:

Ржевська Майя Юріївна, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри театрознавства Факультету театального мистецтва КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого (гарант освітньої програми)

Викладач:

Ржевська Майя Юріївна, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри театрознавства Факультету театального мистецтва КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри театрознавства
Протокол від 17.09.2025 № 8

Завідувач кафедри (підпис) Наталія ВЛАДИМИРОВА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20 № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20 № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20 № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20 № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	заочна
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова	
Курс	Перший рік навчання	
Семестр	2	-
Кількість кредитів	3	-
Загальний обсяг годин	90	-
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	14	-
	Семінарські	
	10	-
	Самостійна робота	
	66	-
Вид підсумкового контролю	екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Перформативні мистецтва в сучасному соціокультурному просторі» є висвітлення актуальних тенденцій функціонування й розвитку перформативних мистецтв у різноманітності їхніх проявів та інтегрованості до соціокультурного середовища.

Завдання:

- окреслити коло складових сучасної системи перформативних мистецтв (підвиди, жанри);
- охарактеризувати новітні явища сучасних перформативних мистецтв в контексті тенденцій розгортання соціокультурних процесів;
- показати специфіку функціонування сукупності перформативних мистецтв як поля сучасного соціокультурного простору.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН) за дисципліною:

ПРН 01. Знати філософські аспекти пізнання закономірностей наукової і художньої творчості, стратегії дослідження художньої творчості, основні тенденції загальних мистецьких процесів у історичних вимірах.

ПРН 03. Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі хмарні технології, методи аналізу даних великої розмірності.

ПРН 04. Знати історію та теорію перформативних мистецтв як сферу здійснення власних досліджень; усвідомлювати місце результатів власного наукового дослідження в існуючому науковому дискурсі.

ПРН 05. Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання, планувати та здійснювати наукові дослідження.

ПРН 06. Вміти ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень, застосовувати наукову мистецтвознавчу термінологію в сфері перформативних мистецтв.

ПРН 07. Вміти аналізувати та аргументовано оцінювати твори перформативних мистецтв на основі глибокого розуміння загальнокультурного історичного контексту, а також напрямів, концепцій та тенденцій сучасного художнього життя і культурно-мистецьких процесів.

ПРН 09. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість розв'язувати значущі наукові, соціально-культурні та мистецькі проблеми у сфері перформативних мистецтв з урахуванням соціальних, економічних і правових аспектів.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення: апаратура для відтворення відео- та аудіофайлів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
Тема 1. Соціокультурний простір як мистецтвознавча та культурологічна категорія.	8	2					6
Тема 2. Перформативні мистецтва (Performing arts) vs перформанс (Performance art). Новітні тенденції в драматичному театрі.	18	2	4				12
Тема 3. Сучасні тенденції розвитку театру ляльок.	12	2	2				8
Тема 4. Жанрово-стильова різноманітність сучасного музичного театру.	14	2	2				10
Тема 5. Циркове мистецтво в художніх реаліях сучасності: трансформація традиційних форм, Cirque Nouveau (сучасний цирк).	12	2					10
Тема 6. Перформативна складова у концертній презентації академічної та популярної музики.	12	2					10
Тема 7. Перформативні мистецтва України в умовах війни: проблеми функціонування, репертуарні пошуки.	14	2	2				10
УСЬОГО	90	14	10				66

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Соціокультурний простір як мистецтвознавча та культурологічна категорія.

Лекція (2 год.)

Соціокультурний простір як концепт. «Біосфера» В. Вернадського як особливий просторово-часовий континуум, що є середовищем життя на Землі. Розуміння процесуальності як умови існування простору, його розгортання у принципово різних вимірах. Концепція полів соціального простору (Pierre Bourdieu), що беруть участь у культурному виробництві (літературні,

артистичні, наукові тощо). Національні (локальні) соціокультурні простори в умовах транснаціональних практик міжкультурної взаємодії (мультикультуралізм, транскультуралізм, діалог культур). Функції елементів соціокультурного простору. Семіосфера. Культура в сукупності її проявів як семіотичний простір. Регіональні соціокультурні простори. Художній простір як один з компонентів соціокультурного простору. Часопросторовий континуум витвору мистецтва.

Основні поняття / ключові слова: соціокультурний простір, процесуальність, поля соціального простору, міжкультурна взаємодія, семіосфера.

Рекомендована література: 17; 30; 33; 34; 35; 56.

Тема 2. Перформативні мистецтва (Performing arts) vs перформанс (Performance art). Новітні тенденції в драматичному театрі.

Лекція (2 год.)

Поняття «перформативні мистецтва» (Performing arts): види мистецтва й мистецькі форми, що передбачають виконавську (інтерпретаційну) складову, контакт між виконавцем і публікою (різновиди театрального мистецтва, циркове мистецтво, танець тощо). Перформанс (Performance art) як альтернативна традиційним форма концептуального мистецтва, породження естетики доби постмодернізму. Арт-інтервенція як різновид перформанса. Генеза і сучасні прояви перформанса. Новітні тенденції в драматичному театрі: Documentary theatre (документальний театр) і вербатім як його різновид, постдраматичний театр, театр драматургів, інтерактивний театр (імпровізаційний, імерсивний, форум-театр, Playback Theater). Інклюзивні театральні проекти.

Семінарське заняття 1. (2 год.)

Інтерактивний театр: мистецьке й соціокультурне призначення.

1. Форми інтерактивного театру: загальна характеристика.
2. Художньо-естетичні засади театру імпровізації.
3. Playback Theater як форма театру імпровізації: мистецькі й соціальні функції.
4. Комунікація в імерсивному театрі: форми занурення глядача до дії (концепція «глядача-актора»).
5. Простір і дизайн декорацій в інтерактивному театрі. Використання нетеатральних просторів для постановок.

Семінарське заняття 2. (2 год.)

Мистецтво і реальність: досвід документального і постдраматичного театру.

1. Генеза сучасного документального театру та його різновиди (дослівний, театр розслідування, театр факту, театр свідка, автобіографічний театр, етнодрама).
2. Verbatim theatre (дослівний театр, стенографічний театр) як форма документального театру.

3. Постдраматичний театр: деконструкція драматургічного тексту як засіб створення багатопланового мистецького висловлювання про світ.

Основні поняття / ключові слова: перформативні мистецтва, перформанс, документальний театр, вербатім, постдраматичний театр, театр драматургів, інтерактивний театр.

Рекомендована література: 1; 2; 7; 20; 21; 31; 37; 45; 46; 47; 48; 50; 52; 55; 57; 58.

Тема 3. Тенденції розвитку театру ляльок.

Лекція (2 год.)

Специфіка сучасного театру ляльок. Театральна лялька як головний засіб втілення художніх образів і носій сенсів. Системи ляльок. Прийоми художньої виразності імпровізованої ляльки, метафоричність пластичного жесту. Значення комплексу виражальних засобів, що мають візуальну природу. Онтології мистецтва ігрової ляльки: «диво матерії, що оживає». Класичний театр ляльок (театр ляльок закритого прийому). Альтернативні міметизмові творчі пошуки європейського театру ляльок (Я. Грушецький). «Третій жанр» (Генрік Юрковський): існування акторів у відкритому прийомі у сценічному просторі поруч з ляльками. Розширення поняття «лялька» (Р. Неупокоев). Оновлення сценічних тропів. Звернення до традицій народного театру ляльок, стилізація фольклору. Прихильники традиційної школи й новатори. Цифрові технології у мистецтві сучасного театру ляльок.

Семінарське заняття 3. (2 год.)

Фестивалі театрів ляльок: художні та комунікативні функції.

1. Мистецький фестиваль як культурний (семіотичний) простір.
2. Фестивалі як територія обміну досвідом українських лялькарів.
3. Міжнародні фестивалі за межами України: участь вітчизняних лялькарів.
4. Онлайн формат: огляд-конкурс театрів ляльок «Прем'єри сезону».

Основні поняття / ключові слова: театральна лялька, театр ляльок закритого/відкритого прийому, сценічні тропи, міметизм, цифрові технології.

Рекомендована література: 5; 6; 11; 13; 16; 23; 24; 51.

Тема 4. Жанрово-стильова різноманітність сучасного музичного театру.

Лекція (2 год.)

Художні та організаційні засади діяльності сучасного театру опери та балету. Оперні фестивалі: різноманітність підходів до формування концепцій. Postopera. Осмислення тілесності співака як одна з рушійних сил сучасної опери. Хореографічні практики. Сучасні проекти театру оперети. Постановка мюзиклу: творчий та комерційний аспекти. Музичний театр в умовах «епохи соціального дистанціювання». «Віртуальний Бродвей» (iBroadway), соціальні мережі як особливий театральний простір. Художні практики музичних театрів

України. Специфіка постановки оперної вистави. Музична драматургія як основа оперного тексту. Особливі вимоги до професії режисера музичного театру: «бачити музику і чути сценічний образ». Критерій успішності режисури в опері: переконливість звуко-зорових образів.

Семінарське заняття 4. (2 год.)

Оперна режисура у XXI ст. Regieoper (режисерська опера), пост-опера.

1. Чинники становлення концепції Regieoper («режисерської опери»).
2. Режисери драматичного театру у постановках оперних творів. Діяльність Р. Кастелуччі, К. Варліковського.
3. Зародження «постопери» (Є. Новак). Практика сумісного творення опери композитором і режисером.
4. Проекти українських митців: формація NOVA OPERA, лабораторія сучасної опери OPERA APERTA.

Основні поняття / ключові слова: музичний театр, опера, хореографія, оперета, мюзикл, музична драматургія, режисерська опера, постопера.

Рекомендована література: 4; 10; 18; 27; 32; 39; 42; 43; 49; 53; 54.

Тема 5. Циркове мистецтво в художніх реаліях сучасності: трансформація традиційних форм, Cirque Nouveau (сучасний цирк).

Лекція (2 год.)

Історія цирку в його обумовленості соціокультурними обставинами. Естетика і соціальні функції сучасного цирку. Театралізація циркових вистав. Розвиток циркових жанрів «поза цирковим манежем». Сценічний простір: театр, традиційне шапіто, вулиця, «неспецифічні простори» (школи, музеї тощо). Імерсивність у цирку: залучення глядачів до підготовки й самої дії. Широта діапазону форм: від мінімальних запозичень з інших жанрів з дотриманням специфіки цирку до гібридних форм наративного шоу (вербального чи невербального). Значення імпровізації. Необхідність узгодження сміливих творчих пошуків і врахування потреб публіки. Циркові фестивалі. Аналіз постановок цирків Big Apple Circus, Ringling Bros. and Barnum & Bailey (США) и Cirque du Soleil (Канада). Стан авторського права в галузі циркового мистецтва в Україні. Професійна підготовка фахівців у Київській муніципальній академії естрадного та циркового мистецтва

Основні поняття / ключові слова: цирк, театралізація, імпровізація, циркові фестивалі, Cirque Nouveau (сучасний цирк).

Рекомендована література: 15; 19; 25; 26; 40; 41; 44.

Тема 6. Перформативна складова у концертній презентації академічної та популярної музики.

Лекція (2 год.)

Концерт як провідна форма презентації музичних творів. Сценічний образ та поведінка артиста, комунікація зі слухачем. Зміни, пов'язані із т. зв. «візуальним поворотом у культурі». Специфічні форми посилення візуального ефекту, театралізація концерту. Академічна музика: «Інструментальний театр»:

поєднання аудіальної та візуальної/ вербальної інформації, посилення донесення композиторської ідеї. Гібридні жанри й форми: синтез музики й хеппенінгу, музики й перформансу. Ускладнення й оприявлення комунікації: взаємодія виконавців на сцені, навмисне додавання шумових та конкретних звуків. Залучення виконавців і музичного інструментарію як персонажів «вистави», застосування інструментів у непридатних для них функціях. Візуальна складова концертів рок-музики: оформлення сценічного простору, характер розміщення та вигляд музичних інструментів, освітлення, застосування мультимедійних засобів, спецефектів. Імідж артистів, концертні костюми й грим. Театралізація у рок-музиці. Термін «showmanship»: здатність виразної презентації мистецького продукту.

Основні поняття/ключові слова: концерт, інструментальний театр, суб'єктивація слухача, сценічний простір, імідж, театралізація, showmanship.

Рекомендована література: 7; 12; 28; 29; 32.

Тема 7. Перформативні мистецтва України в умовах війни: проблеми функціонування, репертуарні пошуки.

Лекція (2 год.)

Робота театрів в умовах повномасштабного вторгнення. Пошкодження театральних приміщень. Релокація театрів. Спрямування репертуару: рефлексії на події, що відбуваються («Лишатись (не) можна...» Херсонського музично-драматичного театру, «Imperium Delendum Est» Львівського драматичного театру ім. Лесі Українки, «Всупереч» Дніпровського театру драми та комедії та ін.), актуалізація сучасної проблематики в постановках класичних текстів. Адаптація репертуарних стратегій музичних театрів до умов воєнного часу. «Псалми війни» у Львівській національній опері, спільний концерт української та польської музичної спільноти «Солідарність з Україною». Гастролі українських театрів за кордоном. Національна опера України: виступи у США, Японії, Франції, Італії, Польщі, Литві. Спеціальні українські програми на Авіньйонському фестивалі. Постановки українських режисерів у театрах Європи. Діяльність Театру драматургів за кордоном за підтримки європейської театральної спільноти: перформативні читання текстів українських авторів. Проєкт «Про війну: українські драматурги розповідають про життя під час повномасштабного вторгнення Росії», реалізований в перші місяці вторгнення. Глобальна ініціатива Worldwide Ukrainian Play Readings.

Семінарське заняття 5. (2 год.)

Репертуарна політика театрів України в умовах воєнного стану.

1. Репертуарна політика драматичних театрів.
2. Репертуарна політика театрів опери і балету.
3. Репертуарна політика театрів оперети та музичної комедії.
4. Репертуарна політика театрів ляльок та ТЮГів.

Основні поняття/ключові слова: релокація, рефлексії, адаптація репертуарних стратегій до умов воєнного часу, репертуарна політика, європейська театральна спільнота.

Рекомендована література: 3; 8; 9; 13; 14; 22; 36; 38.

Перелік семінарських занять; критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
2	Інтерактивний театр: мистецьке й соціокультурне призначення.	Усна доповідь	6
2	Мистецтво і реальність: досвід документального і постдраматичного театру.	Усна доповідь	6
3	Фестивалі театрів ляльок: художні та комунікативні функції.	Усна доповідь	6
4	Оперна режисура у ХХІ ст. Regieoper (режисерська опера), пост-опера.	Усна доповідь	6
7	Репертуарна політика театрів України в умовах воєнного стану.	Усна доповідь	6

Критерії оцінювання участі у семінарському занятті

Критерії оцінювання	Кількість балів
Повний виклад інформації; виявлення ґрунтовних знань матеріалу; повнота розкриття теми; логіка та чіткість формулювань; переконливість аргументації	6
Частково повний виклад інформації; виявлення досить міцних знань матеріалу, але наявні неточності або помилки (не більше 3); відповіді недостатньо повні щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументація недостатньо переконлива	4-5
Неповний виклад інформації; виявлення достатніх знань матеріалу, але наявні неточності або помилки у засвоєнні навчального матеріалу (більше 3); відповіді недостатньо повні; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументація недостатньо переконлива; рівень змістовності відповідей не забезпечує розкриття сутності теми; наведені визначення є розмитими з точки зору формальної логіки та не несуть смислового навантаження; залучені аргументи не виступають доцільними або є частково відповідними загальній темі	2-3
Мінімальний виклад інформації; виявлення поверхневих знань матеріалу; відповіді містять чимало суттєвих неточностей і помилок, вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій	0-1

5. Методи навчання

Під час викладання використовуються наступні методи навчання:

- *словесні методи* (пояснення, розповідь, лекція, бесіда, що використовуються для введення нового матеріалу та систематизації знань);
- *наочні методи* (демонстрація, ілюстрація, що допомагають візуалізувати навчальний матеріал);
- *інтерактивні методи;*
- *проблемно-пошуковий метод;*
- *дослідницький метод.*

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
Тема 1. Соціокультурний простір як мистецтвознавча та культурологічна категорія	Здійснити пошук і підготувати список додаткової літератури за темою	Письмове повідомлення	4
Тема 2. Перформативні мистецтва (Performing arts) vs перформанс (Performance art). Новітні тенденції в драматичному театрі.	Переглянути й письмово проаналізувати 1-2-вистави, що відповідають одній з названих тенденцій	Письмове повідомлення	5
Тема 3. Сучасні тенденції розвитку театру ляльок.	Переглянути й письмово проаналізувати 1-2-вистави, що характеризують процеси всередині сучасного театру ляльок	Письмове повідомлення	4
Тема 4. Жанрово-стильова різноманітність сучасного музичного театру.	Переглянути й письмово проаналізувати 1-2-вистави з огляду на їхнє режисерське рішення	Письмове повідомлення	4
Тема 5. Циркове мистецтво в художніх реаліях сучасності: трансформація традиційних форм, Cirque Nouveau (сучасний цирк).	Здійснити пошук і підготувати огляд додаткової літератури за темою	Письмове повідомлення	4
Тема 6. Перформативна складова у концертній презентації академічної та популярної музики.	Здійснити пошук прикладів, що характеризують позначені у темі явища	Письмове повідомлення	4
Тема 7. Перформативні мистецтва України в умовах війни: проблеми функціонування, репертуарні пошуки.	Підготувати таблиці поточного репертуару театрів України (по 1 – драматичного, опери та балету, театру ляльок, оперети та музичної комедії, ТЮГу); на цій основі здійснити узагальнення.	Письмове повідомлення	5

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Завдання виконано вчасно (впродовж тижня) і надіслано викладачу на корпоративну пошту. 2. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2–4 сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжрядковий інтервал 1,5). 3. Якість виконання: на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 4. Самостійність виконання: робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. 5. При відповідях чи написанні тексту аспірант виявляє максимум ініціативності,	4-5 / 5

Критерії оцінювання	Кількість балів
базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. 6. Чітко виявляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки.	
1. Завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Обсяг тексту частково не відповідає окресленим вимогам і складає 1–2 сторінки. 3. Якість виконання: є певні неточності щодо викладення матеріалу з теми, зміст не розкрито в повній мірі. 4. У змісті близько 25 % складають матеріали, скопійовані безпосередньо з інтернет-ресурсів. 5. Персональна мотивація у вирішенні завдань виявлена на достатньому рівні. 6. Творчий підхід застосовано на рівні аналізу та синтезу інформації, проте він у значній мірі нівелюється допущеними помилками у вирішенні поставлених завдань із використанням компіляції на етапі формування творчого задуму.	3
1. Завдання виконано із запізненням на понад 2 тижні. 2. Обсяг тексту не відповідає окресленим вимогам і складає 1 сторінку. 3. Якість виконання: суттєві недоліки, зміст не розкрито в повному обсязі. 4. У роботі присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. 5. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. 6. Творчий підхід мінімізовано.	1-2
1. Завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Обсяг тексту менше 1 сторінки. 3. Якість виконання: на низькому рівні, проігноровано вимоги до змістового наповнення відповідно до вимог. 4. Робота виконана на матеріалах інтернет-джерел. 5. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. 6. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній.	0

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Накопичувальна бально-рейтингова система, передбачає оцінювання здобувачів за усіма видами аудиторної та позааудиторної діяльності.

Оцінювання рівня знань здобувачів включає поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль має на меті оцінити роботу здобувачів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські заняття), виконання завдань самостійної роботи та відображає поточні навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни. Підсумковий (семестровий) контроль є інтегрованою оцінкою засвоєння знань здобувачів у вигляді семестрового екзамену.

При викладанні дисципліни використовуються такі методи контролю:

- **поточний контроль** здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Його інструментами є опитування, виступи на семінарських заняттях, дискусії, обговорення. При поточному контролі максимальна кількість балів – 60.

- **підсумковий контроль** у формі *екзамену* передбачає можливість однозначно визначити рівень досягнення здобувачем вищої освіти результатів

навчання з дисципліни. При підсумковому контролі максимальна кількість балів – 40.

Орієнтовний перелік питань при підсумковому оцінюванні:

1. Зміст і обсяг понять «перформативні мистецтва», «перформанс».
2. Соціокультурний простір як середовище функціонування перформативних мистецтв.
3. Складники системи перформативних мистецтв.
4. Documentary theatre (документальний театр), його генеза та жанрова різноманітність.
5. Verbatim theatre (дослівний театр, стенографічний театр) як форма документального театру.
6. Документальний театр у сучасній мистецькій практиці.
7. «Постдраматичний театр»: походження терміну, специфіка явища.
8. Прояви постдраматичного театру в перформативному мистецтві сучасної України.
9. Різновиди інтерактивного театру.
10. Імерсивний театр: загальна характеристика.
11. Художньо-естетичні засади театру імпровізації.
12. Механізми мистецької комунікації в середовищі інтерактивного театру.
13. Театр Драматургів: концептуальні засади, специфіка організації роботи.
14. Поетика та естетика сучасного театру ляльок.
15. Специфіка оперної режисури та її сучасний стан. «Режисерська опера».
16. Співпраця композитора і режисера в сучасному театрі. Практика формації NOVA OPERA.
17. Проекти лабораторії сучасної опери OPERA APERTA.
18. Музичний театр у мережі Internet: розширення театрального простору.
19. Тенденції функціонування й розвитку циркового мистецтва.
20. Перформативна складова у концертній презентації академічної музики.
21. Перформативна складова у концертній презентації популярної музики.
22. Перформативні мистецтва України в умовах війни.

Критерії оцінювання при підсумковому контролі (екзамен):

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відмінна відповідь (не менше 95% інформації), можливі несуттєві зауваження та неточності	36-40
Дуже добра відповідь (не менше 85% інформації), помилок немає, відповідь на переважну більшість питань, творче мислення	33-35
Добра відповідь (не менше 75% інформації), помилок немає, відповідь на більшість питань, окремі недоліки	30-32
Задовільна відповідь (не менше 65% інформації) є зауваження, відповідь на частину питань	26-29
Достатня відповідь (не менше 60% інформації), суттєві помилки, відповідь на окремі питання.	24-25
Відповідь невірна або менше 60% інформації, або вона відсутня	0

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

За результатами поточного контролю	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Сума балів	Підсумковий контроль	Всього
Робота на семінарських заняттях		12	6	6			6	30	40	100
Самостійна робота	4	5	4	4	4	4	5	30		
Разом за темою:	4	17	10	10	4	4	11	60		

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Альмувайл Ф. Особливості становлення імпровізаційного театру у Сполучених Штатах Америки. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2023. Вип. 33. С. 61-70.
2. Апчел О. А. Документальний театр у контексті сучасної культури : автореф. дис. ...канд. мист.: 26.00.01 / Харківська державна академія культури. Харків, 2014. 22 с.
3. Бентя Ю. Репертуарна стратегія театру «Київ Модерн-балет» після повномасштабного російського вторгнення в Україну: прем’єри балетів «Завтра», «ДискриміНАЦІЯ» і «За хвилину до Різдва». *Науковий журнал*

- Художня культура. Актуальні проблеми.* 2024. Вип. 20 (1). С. 80–87. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.20\(1\).2024.306910](https://doi.org/10.31500/1992-5514.20(1).2024.306910)
4. Бентя Ю., Коляда А. Чорнобильдорф: декілька уроків з конструювання майбутнього / Chornobyldorf – Einige Lektionen zur Gestaltung der Zukunft. *Positionen. Texte zur aktuellen Musik.* 2022. № 133. URL: <https://www.positionen.berlin/post/chornobildorf>
 5. Бучма О. Є. Мистецтво ігрової ляльки кінця ХХ – початку ХХІ століття як синтетичний вид сценічного мистецтва. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. праць. 2020. Вип. 38. С. 186–190.
 6. Бучма О. Є. Особливості створення сценічного образу з театральними ляльками різних систем. *Культура України.* 2013. Вип. 41. С. 190–198.
 7. Вишеславський Г. Contemporary art України – від андеграунду до мейнстріму монографія. Київ : ІПСМ НАМ України, 2020. 256 с.
 8. Гайшенець А. Драма йде на війну. *Лівий берег.* 2023. 3 лютого. URL : https://lb.ua/culture/2023/02/03/544533_drama_yde_vivnu.html
 9. Глобальна ініціатива Worldwide Ukrainian Play Readings. <https://ukrdrama.ui.org.ua/ua/news/hlobalna-initsiatyva-worldwide-ukrainian-play-readings>
 10. Гончар О. «Опера ‘Тангойзер’ Ріхарда Вагнера в режисерській інтерпретації Ромео Кастеллуччі». *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського.* 2021. Вип. 131. С. 137–153. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243226
 11. Грушецький Я. І. Режисерські пошуки в театрі ляльок України останньої чверті ХХ століття : дис. ...канд. мистецтвознавства: 17.00.02. Київ : КНУТКіТ, 2013. 190 с.
 12. Гуркова О. Інструментальний театр 1980-1990-х років у творчості Івана Карабиця і Кармелли Цепколенко: стильовий аспект. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.* 2016. Вип. 114 : Композитори і музикознавці Київської консерваторії у 1941–2010-х роках. С. 277-295.
 13. Дорофєєва О. Діяльність Харківського державного академічного театру ляльок ім. В. А. Афанасьєва під час повномасштабного вторгнення. *Філософія та гуманізм.* 2023. Вип.1(17). С. 5-12. URL: https://philhum.odessit.info/uploads/Fil_Hum_17_p005.pdf
 14. Жила С. Театр на експорт: Як приймають наших театралів за кордоном протягом «воєнного» сезону та що вони розповідають світу про Україну. <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/09/08/256434/>
 15. Житницький А., Шумакова С. Філософсько-естетична сутність циркового мистецтва. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.* Серія: Теорія культури і філософія науки. 2014. Вип. 1114. С. 66-71. URL: <https://periodicals.karazin.ua/thcphs/article/view/2161>,
 16. Задорожня Д. Цифрові технології у мистецтві сучасного театру ляльок України. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : наук. зб. 2024. Вип. 48. С. 251–256. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.780>
 17. Зуєв С. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : дис. ...канд. мист. Харків, 2007. 207 с.

18. Кордовська П. «Страшна помста» Євгена Станковича: Credo, ergo sum? *The Claquers*. 28.11.2022.
<https://theclaquers.com/posts/10421?fbclid=IwAR0cgB2hgCWJvt74NMGgyvWft88MIIT3ljOqxValzuRrVt9wzAKdW4d3OEK>
19. Корнієнко В. Сучасний цирк: виклики, можливості, перспективи. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Сценічне мистецтво. 2025. Вип. 8(1). С. 57-69. DOI: 10.31866/2616-759X.8.1.2025.336184
20. Лачко О. Ознаки постдраматичного театру в українській мистецькій практиці початку ХХІ століття. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2020. № 2. С. 64-69. DOI 10.5281/1993-6400-2020-2-64-69
21. Литвиненко Л. И. Психодраматичний театр Playback – театр спілкування й дії. *Простір арттерапії*: зб. наук. ст. / ЦППО АПН України, ГО “Арт-терапевтична асоціація”. Київ : Міленіум, 2007. Вип. 1. С. 49–59.
22. Мистецтво в обороні : колективна монографія. Київ : Фенікс, 2024. 1024 с.
<https://academyart.org.ua/news/kolektivna-monohrafiia-nam-ukrainy>
23. Неупокоев Р. Онтологія мистецтва ігрової ляльки як культурне втілення специфічних засобів виразності. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2018. Вип. 23. С. 27-34.
24. Пікон-Валєн Б. Відеоапаратура в театрі: історія і актуальність. *Курбасівські читання*. 2010. № 5. С. 23-38.
25. Поспєлов О. Авторське право в сучасному цирковому мистецтві. *Культурологічна думка*. 2018. №14. С. 184-191.
26. Поспєлов О. Циркове мистецтво у просторі та часі: від Колізею до амфітеатру Естлі; від скоморохів до сучасності. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Мистецтвознавство. 2019. Вип. 30. С. 14–21.
27. Ржевська М. Музичний театр у мережі Internet: формотворчий та комунікативний аспекти. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2024. Вип. 139. С. 65-74. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2024.139.301111>
28. Ржевська М., Романко В. Інтермедіальність у формах презентації рок-музики. *Науковий вісник КНУТК ім. І. К. Карпенка-Карого*. 2022. Вип. 31. С. 110-117. DOI: <https://doi.org/10.34026/1997-4264.31.2022.267531>
29. Ржевська М., Романко В. Концертна презентація рок-музики у динаміці візуальних проявів: музиканти на сцені. *Fine Art and Culture Studies*, 2024. № 6. С. 67–74. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-6-10>
30. Романюк В. Перформанс у просторі культури: архаїчні прототипи та сучасні репрезентації : автореф. дис. ...канд. культурології : 26.00.01 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2008. 18 с.
31. Савінов В. В. Інтерактивний психологічний театр як засіб профілактики та подолання стресових ситуацій. *Профілактика порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій* : навч. посіб. / за наук. ред. Т. М. Титаренко. Київ : Міленіум, 2011. 272 с. С. 189–208. URL :

- <https://lib.iitta.gov.ua/10683/1/Savinov%20V.V.%20The%20Role%20of%20Conductor%20in%20Playback-Interview-%28Rus.-Engl.%29.pdf>
32. Соломонова О. Інтерпретаційні стратегії сучасного музично-театрального мистецтва: тенденції, фактори. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*. 2021. Вип. 131. С. 104–120. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243224.
 33. Степанов В. Соціокультурний простір сучасності. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2014. Вип. 43. С. 104-110.
 34. Суліменко О. Структура етнокультурного простору України: формування та взаємодія складових елементів : дис. ...канд. соціол. наук: 22.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004.
 35. Сюта Б. Глобалізаційні та периферизаційні процеси в культурі як чинник організації художньої цілісності в сучасній музиці. Книга 2. Київ : УБСП «Комора», 2006. 65 с.
 36. Терада Н. Репертуарна політика та діяльність національних театрів опери і балету в умовах військової агресії. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 3. С. 215–221. DOI 10.32461/2226-3209.3.2024.313318
 37. Театр Драматургів. *Велика ідея*. <https://biggggidea.com/project/teatr-dramaturgiv/>
 38. «Україна в огні»: мистецько-культурологічні рефлексії події війни : колективна монографія. Київ, 2024. 320 с. https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/Book-2024_Ukraine_v_ohni.pdf
 39. Черкашина-Губаренко М. Р. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків : Акта, 2015. 392 с.
 40. Albrecht, Ernest. *The Contemporary Circus: Art of the Spectacular*. Scarecrow Press, 2006. 292 p.
 41. Bates, Eric. *The Contemporary Circus Handbook: A Guide to Creating, Funding, Producing, Organizing and Touring for the 21st Century* / Editors Kim Campbell, Benjamin Domask-Ruh. Modern Vaudeville Press, 2023. 374 p.
 42. Berehova O., Volkov S. Modern Opera of the Late 20th-Early 21st Centuries. World Trends and Ukrainian Realities. *Journal of History Culture and Art Research*. 2020. № 9(4). Pp. 217-235. <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v8i4.2316>
 43. Brown H., Rosand E., Strohm R., Noiray M, Parker R., Whittall A., Savage R., and Millington B. Opera (i) *Grove Music Online*. Edited by Deane Root. 2001. <https://doiorg.du.idm.oclc.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.40726>
 44. Circus, theatrical entertainment. *Encyclopaedia Britannica*. Mar. 4, 2025. <https://www.britannica.com/art/circus-theatrical-entertainment>
 45. Coleman, Janet. *The Compass: The Improvisational Theatre that Revolutionized American Comedy*. Centennial Publications of the University of Chicago Press, 1991. 362 p.
 46. Documentary drama and theatre. *The Oxford Companion to Theatre and Performance* / Edited by Dennis Kennedy. Oxford University Press, 2010. P. 173.

47. Freedman, John. The Texts of Kyiv's Theater of Playwrights: Literary-based Acts of War // Laertes. November, 2022. <https://www.laertesbooks.org/theater-of-playwrights-intro>
48. Get Real: Documentary Theatre Past and Present / ed. Alison Forsyth and Chris Megson. Houndmills, Basingstoke, Hampshire [England]; Palgrave Macmillan, 2011. xix+256 p.
49. iBroadway: Musical Theatre in the Digital Age. Hillman-McCord, J. (eds). Palgrave Macmillan, Cham, 2017. 382 p.
50. Johnstone K. Impro: Improvisation and the Theatre / Rev. ed. London: Methuen, 2007.
51. Jurkowski H. Metamorfozy teatru lalek w dwudziestym wieku. Warszawa : Oficyna Wydawnicza Errata, 2002. 356 s.
52. Lehmann H.-T. Postdramatic Theatre. Translated and with an introduction by Karen Jürs-Munby. London and New York : Routledge, 2006. 224 p.
53. Lonergan P. Theatre & Social Media. London, New York : Palgrave Macmillan, 2016. X + 94 p.
54. Novak J. Postopera: Reinventing the Voice-Body. London : Routledge, 2017. 192 p.
55. Paget D. «Verbatim Theatre»: Oral History and Documentary Techniques // New Theatre Quarterly. 3.12. Cambridge University Press, 1987. P. 317-336.
56. Pierre Bourdieu: Key Concepts / Second edition. Taylor & Francis, 2012. 304 p.
57. Spolin V. Improvisation for the Theater: A Handbook of Teaching and Directing Techniques (Drama and Performance Studies). Third rev. ed. Evanston, IL: Northwestern University Press, 1999. 397 p. URL: <https://cuvintepresate.files.wordpress.com/2012/11/improvisation-for-the-theatre-viola-spolin.pdf>
58. Weiss, Peter (1971). Notizen zum dokumentarischen Theater. Rapporte 2. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1971. 153 s.

10. Інформаційні ресурси

1. Національна електронна науково-інформаційна система NAUKA. URL: <https://nauka.gov.ua>
2. Офіційний сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. <https://www.etnolog.org.ua/>
3. Офіційний сайт Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України. <http://www.mari.kiev.ua/>
4. Офіційний сайт Інституту культурології НАМ України. <https://icr.org.ua/>
5. «Енциклопедія Сучасної України» (багатотомне науково-енциклопедичне видання Інституту енциклопедичних досліджень НАН України). <https://esu.com.ua>
6. Відкриті освітні ресурси. URL: <https://www.library.kpi.ua/open-educational-resources/>
7. Відкриті підручники. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks>
8. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень / Є. Ніколаєв. URL: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/?fbclid=IwAR3iJuvbs331-hYF2ciKXPZGzAIKDNuN-GYP78xpJynDjRkRfWLS3olbDBO>